

Η εξοικείωση των παιδιών με το μυστήριο του θανάτου και της απώλειας

[Ορθοδοξία / Ποιμαντική](#)

[Μαρία Δημητριάδου, παιδαγωγός](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/2b5r6Wh>]

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μέσα από την εμπειρική διδασκαλία του θανάτου στην παιδική ηλικία, τόσο με την κατάλληλη προπαρασκευή του παιδιού για έναν επικείμενο θάνατο αγαπημένου προσώπου όσο και την ανάλογη διαχείριση ενός ήδη συντελεσμένου, το παιδί εξοικειώνεται με το μυστήριο του θανάτου και μαθαίνει να αντιμετωπίζει την έννοια της απώλειας. Εάν αυτό επιτευχθεί από τη μικρή ηλικία του ανθρώπου, τότε το παιδί σταδιακά εξελίσσεται σε έναν ενήλικα που θα έχει την ικανότητα να διαχειρίζεται με αποτελεσματικότητα οποιεσδήποτε μελλοντικές καταστάσεις στη ζωή του, οι οποίες ενέχουν την απώλεια (αλλαγή εργασίας, χωρισμός, θάνατος κ.α.).

Το αίσθημα της απώλειας είναι η πρώτη και η πλέον συνεχής επαφή του ανθρώπου με το θάνατο καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του. Το παιδί, μαθαίνοντας να κατανοεί το θάνατο των άλλων και να τον βιώνει μέσα στους άλλους και στον εαυτό του, μαθαίνει βιωματικά να αντιμετωπίζει και τον δικό του θάνατο, αρχικά ως μία δυνατότητα και μεγαλώνοντας ως μία βεβαιότητα της πραγματικότητας της ζωής.

Διαφορετικά, όταν το παιδί «προστατεύεται» από αυτήν την πραγματικότητα, ενθαρρύνεται στο να ζει σε ένα πλαστό, ουτοπικό κόσμο, που αγγίζει τα όρια της φαντασίας και του παραμυθιού. Έτσι, το αποτέλεσμα θα είναι η καλλιέργεια του φόβου και της τάσης φυγής σε σχέση με το θάνατο, οδηγώντας το παιδί στην απόδραση από τις δυσάρεστες πραγματικότητες της ζωής με κάθε τρόπο[60], ο οποίος πολλές φορές είναι άκρως επιβλαβής.

Συνεπώς, είναι πολύ ευεργετικό οι ενήλικες να προετοιμάζουν και να διδάσκουν το μυστήριο του θανάτου στα παιδιά σε ανύποπτο χρόνο, παρέχοντάς τους ευκαιρίες να βιώσουν το γεγονός του θανάτου. Να βιώσουν, όμως, αυτό το γεγονός όχι «ώσπερ οι λοιποί, οι μη έχοντες ελπίδα», όπως τονίζει ο απόστολος Παύλος στην α΄ προς Θεσσαλονικείς επιστολή, αλλά βάση της ελπίδας που προσφέρει η Ορθόδοξη διδασκαλία, η οποία έχει ως κέντρο της το χαρμόσυνο μήνυμα της Αναστάσεως. Η μνήμη θανάτου, που στην ουσία επιδιώκεται να αποκτήσει το παιδί, θα πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο, ώστε να συνδράμει στην προετοιμασία του για την «όσο το δυνατόν πιο ανώδυνη και εύκολη συνάντηση με το σημείο της μεταβάσεως του ανθρώπου από αυτή στην άλλη ζωή», την αιώνια

και μακάρια[61]. Σε κάθε περίπτωση, χρέος των ενηλίκων τόσο κατά την προπαρασκευή όσο και κατά το πένθος ενός παιδιού είναι η συμπόρευση μαζί του μέσα από μία σχέση ειλικρινής αγάπης, που θέτει ως βάση της την αγάπη προς τον Κύριο.

[60]π. Φάρος, Φ. (1988), σελ.270

[61]Π.Γκίκας, Α.(2001), σελ.44-45

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αδελφή Μαγδαληνή. (2008). *Συνομιλίες με παιδιά μεταδίδοντας την πίστη*. Έσσεξ Αγγλίας: Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Τιμίου Προδρόμου

Αδελφή Μαγδαληνή. (2008). *Σκέψεις για τα παιδιά στην Ορθόδοξη Εκκλησία σήμερα*. Έσσεξ Αγγλίας: Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Τιμίου Προδρόμου

Βασιλειάδης, Π., Ν. (1986). *Το μυστήριο του θανάτου*. Αθήνα: Αδελφότητα Θεολόγων «Ο Σωτήρ»

π.Γκίκας, Α.(2001). *Το μυστήριο του θανάτου: ποιμαντική προσέγγιση*. Θεσσαλονίκη:Δεδούσης

Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος. Ειδική Συνοδική Επιτροπή Λειτουργικής Αναγεννήσεως. (2009). *Το Μυστήριο του θανάτου εις την λατρείαν της εκκλησίας : πρακτικά Θ' Πανελληνίου Λειτουργικού Συμποσίου Στελεχών Ιερών Μητροπόλεων : Συνεδριακόν Κέντρον Θεσσαλίας Βόλος 5-7 Νοεμβρίου 2007*. Αθήνα: Κλάδος της Επικοινωνιακής και Μορφωτικής Υπηρεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος

π. Φάρος, Φ. (1988). *Το πένθος*. Αθήνα: Ακρίτας

Χριστοδούλου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος. (2007). *Η μετά θάνατον ζωήν*. Αττική: Χρυσοπηγή

Jackson, Sh. (2015). *Παιδιά, πνευματικότητα και συμβουλευτική. Ψυχής δρόμοι.9*. Αθήνα: Αρμός

π. Βενετσάνος, Σ., Καργιάννη, Ε. (2015). *Υπαρξιακά ερωτήματα ενός παιδιού. Ψυχής δρόμοι. 9*.Αθήνα: Αρμός

π. Γανωτής, Γ. (2014). *Μπαμπά γιατί δε βλέπω τον Χριστό;. Ψυχής δρόμοι.7*. Αθήνα: Αρμός

Κουφογιάννη, Π. (2014). *Υπερβαίνοντας το φόβο του θανάτου. Οι απόψεις της*

υπαρξιακής ψυχολογίας του IrvinYalom υπό το φως της εκκλησιαστικής παράδοσης. *Ψυχής δρόμοι*. 7. Αθήνα: Αρμός

Σεβαστή, Σ. (2015). Διδάσκοντας τα παιδιά μας να προσεύχονται. *Ψυχής δρόμοι*.9. Αθήνα: Αρμός

-

Ηλεκτρονικές πηγές

-

f.Bloom, A. (2013). Η απώλεια ενός οικείου προσώπου. (http://imverias.blogspot.gr/2013/08/anthony-bloom_30.html, τελευταία ανάκτηση 12/04/16)

Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος. *Η αντιμετώπιση του θανάτου*. (<http://www.orthodoxfathers.com/logos/antimetopisi-tou-thanatou>, τελευταία ανάκτηση 12/04/16)

Αρχαίοι Μεγάλοι Σοφοί. (http://users.uoa.gr/~nektar/history/1antiquity/arxaioi_megaloi_sofoi.htm, τελευταία ανάκτηση 12/04/16)

Ελευθεριάδης, Ε., Κοσμίδου, Π. (2011). *Πένθος στη παιδική ηλικία:Μπροστά στο θάνατο του σημαντικού προσώπου*. (<http://e-psychologos.gr/pen8os-sthn-paidikh-hlikia-mprosta-sto-8anato-tou-shmantikou-proswrou-ptychiakh-e-psychologos-gr/>,τελευταία ανάκτηση 12/04/16)

π.Θερμός, Β. (2011). *Θρησκείες και θάνατος: Η δοκιμασία του προσώπου*. (http://o-nekros.blogspot.gr/2011/07/blog-post_04.html, τελευταία ανάκτηση 12/04/16)

Κοινωνία Ενεργών Πολιτών. (2014). *Πως να μιλήσουμε στα παιδιά για το ευαίσθητο θέμα του θανάτου» - συνέντευξη από την ψυχολόγο υγείας κα. Αθηνά Μακρατζάκη, υπ. διδάκτωρ τμήματος Ψυχολογίας, Πανεπιστημίου Κρήτης, στην ιστοσελίδα κοινωνικής συμβουλευτικής «Κοινωνία Ενεργών Πολιτών»*. (http://www.koinwniaenergwnpolitwn.gr/2014/06/blog-post_9824.html, τελευταία ανάκτηση 10/04/16)

Μαυρίδου, Μ. (2010). *Διπλωματική εργασία: Οι αντιλήψεις των εφήβων με νοητική καθυστέρηση για το θάνατο.* (https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/13984/1/Mauridou_Msc2010.pdf, τελευταία ανάκτηση 12/04/16)

Σκάναβη, Ε. (2013). *Παιδί και Πένθος.* (<http://www.meeidikhmatia.gr/2013/09/blog-post.html>, τελευταία ανάκτηση 12/04/16)

Παππά, Β. (2014). *Ποιμένας, πένθος και παιδιά ,Ο ρόλος του ποιμένα και η διαχείριση του πένθους στα παιδιά.* (http://nefthalim.blogspot.gr/2014/03/blog-post_835.html, τελευταία ανάκτηση 10/04/16)

π.Ρωμανίδης, Ι. (2015) *Η ψυχή του ανθρώπου στη Φιλοσοφία και στη Θεολογία.* (http://oodegr.co/oode/dogma/psychika/platwn_aristotelhs_1.htm, τελευταία ανάκτηση 12/04/16)

π.Σούλου, Γ. (2011). «νεανίσκε, σοι λέγω, εγέρθητι». (http://ntprodromoy.blogspot.gr/2011/10/blog-post_08.html, τελευταία ανάκτηση 12/04/16)

Χατζηνικολάου, Σ. (2014). *Προσωπικές και εργασιακές παράμετροι που επηρεάζουν την ετοιμότητα, την κινητοποίηση και την επάρκεια των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για Περιθανάτια Αγνωγή.* (https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/.../ChatzinikolaouSophia_Phhd2014.pdf, τελευταία ανάκτηση 12/04/16)

<http://bitly.com/2baD0hn>